

3. Ciele ochrany a opatrenia na ich dosiahnutie

3.1. Stanovenie cieľov ochrany

Dlhodobý cieľ 1: Zachovanie alebo postupná obnova prirodzených ekosystémov

- zachovanie prirodzených ekosystémov zabezpečením nerušeného priebehu prírodných procesov (EFP4);
- vytvorenie podmienok pre zachovanie, alebo zlepšenie stavu biotopov a druhov, ktoré sú predmetom ochrany v území (pre ktoré je vypracovaný program starostlivosti);
- zachovanie druhovej diverzity pre ďalšie biotopy a druhy národného významu, pre zachovanie integrity územia.

V programe starostlivosti boli stanovené ciele pre jednotlivé druhy a biotopy európskeho a národného významu, ktoré sú predmetom ochrany v CHKO a prekrývajúcich sa ÚEV, ako aj pre druhy rastlín národného významu. Ciele ochrany pre jednotlivé ÚEV sú uvedené v **prílohe č. 6.9**.

Doplňujúce dlhodobé ciele ochrany programu starostlivosti:

Vymedzujú sa v území za účelom návrhu opatrení vo vzťahu k návštevnosti územia a vzájomnej spolupráci so zainteresovanými subjektmi pri ochrane kultúrnych a prírodných hodnôt územia:

- Doplňujúci cieľ 1:** Vytvoriť podmienky pre zachovanie trvalo udržateľného rekreačného využívania územia bez nepriaznivého vplyvu na predmety ochrany.
- Doplňujúci cieľ 2:** Zvýšiť úroveň poznania jednotlivých predmetov ochrany a zabezpečiť ich ochranu.
- Doplňujúci cieľ 3:** Zvýšiť povedomie a informovanosť vlastníkov/užívateľov pozemkov a širokej verejnosti o prírodných a kultúrno-historických hodnotách územia CHKO a spôsobov ich ochrany.

3.2 Zásady a regulatívy hospodárskeho, rekreačného a iného využívania územia

Stanovenie vhodnej starostlivosti o chránené územie je nastavené podľa ekologicko-funkčných priestorov (EFP) a stupňov ochrany, resp. podľa zón PR Vihorlatský prales vymedzených nariadením vlády č. 237/2020 Z. z. EFP boli vymedzené na základe zoskupenia ekologicky príbuzných biotopov a podobne určeným typom základnej starostlivosti.

Pri stanovení rámcov a zásad využívania územia bola využitá dokumentácia ochrany prírody a krajiny „Zásady starostlivosti o biotopy európskeho významu a biotopy druhov európskeho významu v územiach európskeho významu“¹ (ďalej len „zásady starostlivosti“), ktoré sú definované pre jednotlivé predmety ochrany ÚEV pričom zásady nastavené na národnej úrovni boli pre ÚEV aplikované v nadväznosti na ich súčasný a cieľový stav a stupeň ochrany. Základnou z podmienok pre uplatnenie nižšie uvedených zásad starostlivosti, ako aj navrhovaných opatrení, je **súčinnosť so zainteresovanými subjektami**.

---

¹ <https://www.minzp.sk/files/sekcia-ochranyprirodyakrajiny/natura2000/zasady-starostlivosti-2022.pdf>

V území, pre ktoré sa vypracúva program starostlivosti, vyčleňujeme nasledovné EFP:

Tabuľka č. 18: Prehľad jednotlivých EFP

EFP	Názov EFP	Výmera EFP / ha	platný stupeň ochrany	Prekryv s ÚEV
EFP 1	Trvalé trávne porasty	361	2.	ÚEV Morské, oko, ÚEV Beňatinské a inovecké lúky, ÚEV Pod Záhumienkami
EFP 2	Rašeliniská	2,88	4.	ÚEV Morské oko
EFP 3	Skalné biotopy	24,15	5. 4. a 2.	ÚEV Morské oko, ÚEV Vihorlat
EFP 4	Lesy ponechané na samovoľný vývoj	1969,29	5.	ÚEV Morské oko, ÚEV Vihorlat
EFP 5	Lesy s cieľom dosiahnutia stavu prirodzeného ekosystému	602,23	4.	ÚEV Morské oko, ÚEV Vihorlat
EFP 6	Lesy s trvalým prírode blízkym hospodárením	246,12	3.	ÚEV Morské oko
EFP 7	Horské vysokosteblové spoločenstvá na suchších a teplejších svahoch	0,35	4.	ÚEV Vihorlat
EFP 8	Vodné plochy a vodné toky*	23	5. 4. 3. 2.	ÚEV Morské oko
EFP 9	Biele plochy	386,94	2.	ÚEV Morské oko
EFP 10	Neprodukčné lesné plochy – lesné cesty, lesné sklady, elektrovedy, plochy určené na poľovnícke hospodárenie, lesné chaty a zastavané územie	227,45	5. 4. 3. 2.	ÚEV Morské oko
EFP 11	Vojenská strelnica	56,58	2.	
EFP 12	Produkčné lesné plochy	17947,05	2.	ÚEV Morské oko, ÚEV Vihorlat
EFP 13	Orná pôda	107,96	2.	ÚEV Morské oko

* výmera vodných tokov nebola identifikovaná

3.3 Charakteristika EFP a zásady starostlivosti a využívania

EFP1 Trvalé trávne porasty

V EFP1 sú zaradené nelesné biotopy (vrátane biotopu Lk 1) a biotopy druhov *Bombina variegata*, *Lycaena dispar*, *Maculinea teleius*, *Odontopodisma rubripes*, *Pholidoptera transsylvanica*, *Triturus cristatus*, * *Euplagia* (= *Callimorpha quadripunctata*).

Predstavujú lúčne porasty s travinno-bylinnou vegetáciou, kde bol dlhodobo

vykonávaný manažment kosením kombinovaným so spásaním. Tento manažment je vhodné zachovať, pretože je jedným z hlavných dôvodov na vznik a udržanie týchto biotopov.

Zásady starostlivosti a využívania územia:

- na kosných lúkach (v minulosti kosených) zachovať pravidelné kosenie 1 až 2-krát za rok; na niektorých lokalitách je vhodné/možné extenzívne dopásanie v jesennom alebo v jarnom období (apríl, máj, september až november);
- kosiť od stredu k okrajom porastu alebo od jednej strany pozemku na druhú stranu;
- mulčovanie je možné len na dlhodobu neobhospodarovaných lúkach – so starinou a sukcesnými drevinami – z dôvodu prípravenia lokality na bežné obhospodarovanie; v takomto prípade je možné mulčovať max. 3 roky po sebe; doplnkovo mulčovať je možné aj nedopasky na spásaných pasienkoch.

EFP2 Rašeliniská

V EFP2 je zaradený biotop európskeho významu Ra 3 Prechodné rašeliniská a trasoviská (7140) na výmere 2,88 ha, a biotopy druhov *Bombina variegata*, *Maculinea teleius*, *Odontopodisma rubripes*, *Pholidoptera transsylvanica*, *Triturus cristatus*, * *Euplagia* (= *Callimorpha quadripunctata*).

Predstavujú biotop na trvalo zamokrených stanovištiach chudobných na živiny s výskytom vlhkomilných druhov rastlín, machov, rašelinníkov, tráv a ostríc. V dôsledku odumierania týchto rastlín v zamokrenom prostredí dochádza k tvorbe rašeliny. Pre udržanie tohto biotopu je potrebné odstraňovanie biomasy na samotnej ploche rašeliniska ako aj okrajov, ktoré zarastajú krovinnou vegetáciou.

Zásady starostlivosti a využívania územia:

- každoročná kosba s následným odstránením biomasy mimo pokosenej plochy;
- zabránenie šíreniu stromov a krovitého porastu v okrajových častiach rašeliniska ich redukciami;
- spadnuté stromy na okrajových častiach rašeliniska odstrániť z rašeliniska;
- ak sú na rašeliniskách vybudované vodozádržné opatrenia, sledovať ich funkčnosť, v prípade potreby vykonať ich rekonštrukciu;
- na rašelinisku Hypkania, cez ktoré prechádza vodný tok, po celej dĺžke vodného toku na rašelinisku zabezpečiť zvýšenie vodnej hladiny o 15 – 20 cm vybudovaním štyroch prehrádzok s využitím prírodných materiálov (drevo, kameň, hlina);
- v prípade vyššieho zastúpenia bezkolenca, metlice alebo iných rozširujúcich sa druhov tráv je potrebné kosiť na začiatku kvitnutia tráv, ktoré lokalitu ohrozujú, ale dôležitejšie je kosenie lokality 2-krát ročne.

EFP3 Skalné biotopy

V EFP3 sú zaradené biotopy Sk 2 Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou (8220) (na výmere 3,14 ha) a Sk 5 Nespevnené silikátové sutiny v kolínnom stupni (8150) (na výmere 21,31 ha) Sk 8 Nesprístupnené jaskynné útvary (8310) (na výmere 0,001 ha), Pi 4 Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôd (8230) (na výmere 0,15 ha) a biotopy druhov viacerých rastlinných, ako aj živočíšnych druhov, ktoré nie sú predmetom ochrany.

Do tejto skupiny patria biotopy skalných stien a nespevnených sutín na silikátovom podklade. Sú druhovo chudobné so štrbinovou vegetáciou a pionierskymi spoločenstvami osídľujúcimi skalné útvary. V CHKO Vihorlat sa nachádzajú na najznámejších vrchoch, ako je Vihorlat a Sninský kameň.

Zásady starostlivosti a využívania územia:

- ručne odstraňovanie náletových drevín a invázne sa správajúcich druhov rastlín ľahkou technikou v prípade potreby, ak sa identifikuje nadmerné zarastenie týchto biotopov.

EFP4 Lesy ponechané na samovoľný vývoj (zóna A v rámci PR Vihorlatský prales a ďalšie PR, resp. NPR)

Predstavuje škálu viacerých, predovšetkým lesných biotopov Ls 5.1, Ls 5.2, Ls 5.3, Ls 4 a na ne viazaných druhov *Barbastella barbastella*, * *Canis lupus*, *Cerambyx cerdo*, *Cucujus cinnaberinus*, *Lucanus cervus*, *Lynx lynx*, *Myotis bechsteini*, *Myotis blythii*, *Myotis emarginatus*, *Myotis myotis*, * *Rosalia alpina*.

Základom sú lokality, ktoré sa dlhodobo nachádzali v územiach s 5. stupňom ochrany (išlo o NPR, PR, PP) alebo boli do tejto kategórie zaradené v r. 2020, kde je pre ochranu biotopov a biotopov druhov) žiadúci bezzásahový režim.

V území platí bezzásahový režim podľa 5. stupňa ochrany.

EFP5 Lesy s cieľom dosiahnutia stavu prirodzeného ekosystému (zóna B v rámci PR Vihorlatský prales)

EFP5 zahŕňa veľmi rôznorodú škálu lesných a brehových porastov. Ich spoločným znakom je vysoký stupeň prírodnosti a zachovalosti a len veľmi obmedzené využívanie na lesnícku činnosť. Lesy sa nachádzajú takmer výlučne v lesoch ochranných, najmä na extrémnych a neprístupných alebo málo prístupných reliéfových tvaroch. Kvôli arondácii areálu zóny A je do tohto EFP zaradená aj malá časť porastov s nižším stupňom prírodnosti.

Sú tu zaradené lesné porasty s prevažujúcim stupňom prírodnosti 1 a 2, ale tiež lesné porasty s nižším stupňom prírodnosti, ktoré sú biotopom druhov *Barbastella barbastella*, * *Canis lupus*, *Cerambyx cerdo*, *Cucujus cinnaberinus*, *Lucanus cervus*, *Lynx lynx*, *Myotis bechsteini*, *Myotis blythii*, *Myotis emarginatus*, *Myotis myotis*, * *Rosalia alpina*.

Tento EFP bol vymedzený v súlade s medzinárodnými záväzkom (lokalita UNESCO). Celá jeho výmera (586 ha) je súčasťou zóny B v PR Vihorlatský prales, v ktorej boli určené podmienky ochrany v § 2 ods. 4 nariadenia vlády č. 237/2020 Z. z. nasledovne:

- nie je možné umiestňovať stavby a zariadenia okrem tabúl označujúcich prírodnú rezerváciu a jej ochranné pásmo, stanovišť náučného chodníka, sanitárnych zariadení a odpočívadiel pre turistov a zariadení týkajúcich sa údržby a rekonštrukcie existujúcich stavieb;
- výrub je možné realizovať výlučne jednotlivým výberom a so súhlasom organizácie ochrany prírody a krajiny podľa § 65a ods. 2 písm. i) zákona č. 543/2002 Z. z.
- ponechávanie deficitných štruktúr

EFP 6 Lesy s trvalým prírode blízkym obhospodarovaním

V EFP6, v ktorom platí 3. stupeň ochrany, sa navrhuje osobitný režim obhospodarovania s cieľom zlepšiť drevinové zloženie a štruktúru porastu na stav prírode blízky (prírodný les) sa vyskytujú nasledovné biotopy: Ls 4 Lipovo-javorové sutinové lesy (* 9180) (na výmere 10 ha), Ls 5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130) (na výmere 219 ha), Ls 5.2 Kyslomilné bukové lesy (9110) (na výmere 7 ha) a na ne viazaných druhov *Barbastella barbastella*, * *Canis lupus*, *Cerambyx cerdo*, *Cucujus cinnaberinus*, *Lucanus cervus*, *Lynx lynx*, *Myotis bechsteini*, *Myotis blythii*, *Myotis emarginatus*, *Myotis myotis*, * *Rosalia alpina*.

- Ponechávanie minimálne 10 stromov na 1 ha porastu obnovovaného podrastovým hospodárskym spôsobom s pravidelným rozložením po ploche a s ponechávaním existujúceho mŕtveho dreva v súlade s dokumentáciou ochrany prírody vzťahujúcou sa na CHKO Vihorlat;
- V každej JPRL (so strednou hrúbkou ≥ 30 cm v $d_{1,3}$) v rámci ÚEV bude dlhodoboponechaný a udržiavaný minimálny objem odumretého dreva (**hrubiny a tenčiny**) a to **30 m³ na hektár**. V prípade **biotopov druhov z toho minimálne 10 m³ na hektár** bude tvoriť drevo s minimálnou hrúbkou **nad 20 cm v strede kmeňa** (v prípade ležiaceho odumretého dreva) a **30 cm v $d_{1,3}$** (v prípade stojaceho odumretého dreva) ponechaného na prirodzený rozklad (**tolerancia (-) 5 cm**). Cieľom opatrenia je zachovanie štruktúrnych prvkov biotopov a biotopov druhov (odumreté drevo).
- Pri vykonaní asanačných ťažieb plošného rozsahu ponechať na kalamitnej ploche minimálne **30 m³ odumretého dreva (hrubiny a tenčiny)** na hektár a minimálne **10** stromov materského porastu hlavnej dreviny na hektár na prirodzené dožitie a rozklad (v závislosti od reálneho výskytu zachovania živých stromov po disturbancii), ktoré nie sú zdrojom šírenia biotických škodlivých činiteľov mimo chránených druhov.
- Opatreniami naplánovanými prostredníctvom PSL **odstraňovať z lesných porastov invázne druhy a postupne znižovať zastúpenie a nerozširovať nepôvodné dreviny**, tak aby nedošlo k zhoršeniu zdravotného stavu a stability porastov.
- Pri výchovných a obnovných zásahoch v biotopoch európskeho významu a v CHVÚ je potrebné odstraňovať nepôvodne dreviny, v porastoch ponechávať stojace a ležiace hrubé mŕtve drevo;
- Pri čistkách a prebierkach ponechávať pomestne aj rozrastlíky a pionierske dreviny;
- Hospodárske zásahy odporúčame vykonať v mimovegetačnom období;
- Pri približovaní a odvoze drevnej hmoty využívať existujúcu cestnú sieť;
- Pri vykonávaní obnovnej ťažby využívať jemnejšie spôsoby hospodárenia;
- V maximálnej miere využívať prirodzené zmladenie;
- **V záveroch dolín, v pramenných oblastiach vodných tokov (bohatá oblasť prameňov) 10 m od vodných tokov, hrán strží, rokĺn a v ochranných lesoch využiť jemnejšie spôsoby hospodárenia** (účelový výber) so zabezpečením trvalého krytia pôdy. Pri vykonaní asanačných ťažieb plošného rozsahu ponechať na kalamitnej ploche minimálne 30 m³ odumretého dreva (hrubiny a tenčiny) na hektár a minimálne 10 stromov materského porastu hlavnej dreviny na hektár na prirodzené dožitie a rozklad (v závislosti od reálneho výskytu zachovania živých stromov po disturbancii), ktoré nie sú zdrojom šírenia biotických škodlivých činiteľov mimo nich. Podporovať/zachovať členité nezapojené lesné porasty s množstvom lesných lúčok a svetlín; zachovať lesné okraje aj po ťažbe ako podpora lesných ekotónov. ránených druhov.
- Zasahovanie do lesného porastu, pôdneho a vegetačného krytu z dôvodu údržby a opravy existujúcich lesných ciest, zakreslených v lesníckych porastových mapách, ktorá zahŕňa opravy konštrukčných vrstiev lesných ciest, údržbu výkopových a násypových svahov zemného telesa cesty, udržiavanie prejazdneho profilu lesných ciest pre odvozné prostriedky na odvoz dreva orezom korún krov a stromov zasahujúcich do prejazdneho profilu cesty. Predmetné lesné cesty a zväžnice využiť na približovanie a odvoz drevnej hmoty v nevyhnutnom rozsahu;
- Zasahovanie do lesného porastu, pôdneho a vegetačného krytu za účelom pravidelnej údržby hraničného pruhu o šírke 1 m po oboch stranách od čiary štátnej hranice, ktorý je zároveň turistickým chodníkom. Hraničný pruh sa čistí od krovinatých porastov a niekoľkoročných náletov drevín, aby bol zabezpečený jednoznačný a zreteľný priebeh štátnej hranice (zákon č. 298/1999 Z. z. o správe štátnych hraníc).

- Využívajú sa vhodné postupy týkajúce sa zakladania, výchovy a obnovy týchto porastov pri prebudove lesa na trvalo viacetážové porasty. V porastoch sú nastavené postupy prírode blízkeho obhospodarovania lesa s prednostne aplikovaným jednotlivým účelovým rubom, hlúčikovým až skupinovým maloplošným clonným rubom (MCR) do výmery obnovného prvku max. 0,2 ha (v PSL často ako skup. MCR na 1 výšku porastu) s dlhšou, min. 50 r. obnovnou dobou. V odôvodnených prípadoch (porasty rozpracované v minulosti, porasty s priemerným sklonom nad 40%, preriedené časti porastov, zvyšky materských porastov nad odrasteným zmladením) môže byť aplikovaný skupinový MCR na 2 výšky porastu, v nedostupných terénoch aj MCR, resp. okrajový clonný rub (OCR) s obnovným prvkom do max. 1 výšky porastu do výmery obnovného prvku 1,5 ha. Pri porastoch rozpracovaných v predošlých decéniách bude možné pokračovať v nastavenej obnove iba na založených (napr. presvetlených) východiskách. Využívať prirodzené zmladenie, dopĺňať deficitné, stanovištne vhodné druhy (jedľa, cenné listnáče). V takýchto porastoch bude potrebné nevytvárať holiny, uvoľňovať iba odrastené prirodzené zmladenie. Rovnako tak bude potrebné navrhovať prebudovy na prírode blízke obhospodarovanie lesa aj pri výchovných ťažbách (napr. nad 60r.) s využitím existujúcich zložiek porastu;
- Návrhy hospodárskych opatrení platných PSL týkajúce sa spôsobu vykonania obnovných a výchovných zásahov ostávajú do konca platnosti PSL bez zmeny. Zásady starostlivosti tohto dokumentu sa aplikujú do PSL pri následnom schvaľovacom procese.

EFP 7 Horské vysokosteblové spoločenstvá na suchších a teplejších svahoch

Ide o viacvrstvové otvorené kvetnaté spoločenstvá vysokých tráv a bylín. Nachádzajú sa na výslnných hrebienkoch s juhovýchodnou orientáciou, napr. na južnej expozícii vrchu Vihorlatu s výskytom biotopu Al 8 Horské vysokosteblové spoločenstvá na suchších a teplejších svahoch (na výmere 1,67 ha). Vyskytujú sa tu nasledovné druhy rastlín: kostrava ovčia (*Festuca ovina ssp. Vihorlatica*), hrachor hladký (*Lathyrus laevigatus*), rozchodník ročný (*Sedum annuum*), bielomach sivý (*Leucobryum glaucum*). Starostlivosť o tento biotop predstavuje odstraňovanie náletovej a krovitej vegetácie v závislosti na rýchlosti rastu daných drevín.

Zásady starostlivosti a využívania územia:

- Odstraňovanie krovitého porastu a zabránenie v jeho šírení;
- V prípade nepriaznivého vývoja vykonať aj kosenie v závislosti od teplotných podmienok v danom roku.

EFP8 Vodné plochy a vodné toky

Predstavuje všetky vodné plochy nachádzajúce sa v hodnotenom území vrátane poloprirodzeného jazera Morské oko s výskytom biotopu Vo 1 až po periodické jazero Kotlík. Druhy viazané na toto EFP sú *Barbus meridionalis* (*B. carpathicus*, *B. petenyi*), *Carabus scheidleri zawadzskii* (*Carabus zawadzskii*), *Carabus variolosus*, *Lutra lutra*. Výmera EFP (14 ha) sa vzťahuje len na vyššie uvedené jazerá (výmera vodných tokov nebola identifikovaná).

Zásady starostlivosti a využívania územia:

- Zákaz rybolovu, kúpania a člnkovania v jazere Morské oko a Malé morské oko
- Vylúčiť činnosti meniace stav koryta vodného toku – úprava, zasypávanie, odvodňovanie, ťažba riečneho materiálu približovanie drevnej hmoty korytom vodného toku (činnosti vykonávané správcom vodného toku sú určené v písomnej dohode so ŠOP SR - Správou CHKO Vihorlat - podľa § 6 ods. 6 zákona č. 543/2002 Z. z.);

- Vylúčiť zásahy do brehového porastu (netýka sa správcu vodného toku, ktorý realizuje zásahy do brehových porastov v rozsahu, ktorý je písomne dohodnutý so ŠOP SR - Správou CHKO Vihorlat - podľa § 6 ods. 6 zákona č. 543/2002 Z. z.
- Dodržiavať režim hospodárenia v pásme hygienickej ochrany vodných zdrojov.

EFP9 Biele plochy

Zahŕňajú všetky lesné plochy, ktoré nie sú zahrnuté do lesných dielcov. Tieto plochy vznikli zalesnením okrajov iných, nelesných biotopov. Vzhľadom na rôznorodosť lokalít je potrebné pristupovať k týmto plochám osobitne.

Zásady starostlivosti a využívania územia:

- Výrub drevín vykonať v mimohniezdnom období (od 1. 10. do 28. 2. bežného kalendárneho roka), v prípade opodstatnených dôvodov po dohode so ŠOP SR aj v mimohniezdnom období;
- Súvislé plochy zalesnené pôvodnými druhmi a charakterom lesa, sa odporúča previesť do lesného pôdneho fondu;
- V prípade prinavrátenia zarastených častí do poľnohospodarského pôdneho fondu postupovať tak aby sa daná plocha mohla po výrube obhospodarovať (v okolí výrubu nepoškodzovať pôdny kryt, odstrániť všetky časti stromov a krov, ktoré bránia v obhospodarovaní a zabezpečiť odstraňovanie výmladkov a iných náletových drevín);
- Významné krajinné prvky zachovať (brehový porast - aspoň 10 metrov od brehovej čiary, mokrad', aleja, remíza);
- Ponechať dreviny s hniezdami a dutinové stromy, ktoré budú slúžiť alebo slúžia na hniezdenie vtáctva a netopierov.

EFP10 Neprodukčné lesné plochy – lesné cesty, lesné sklady, elektrovody, plochy určené na poľovnícke hospodárenie, lesné chaty

Zahŕňajú všetky plochy, ktoré slúžia na obhospodarovanie lesných porastov, ako sú účelové cesty, lesné sklady, plochy určené na poľovníčnú činnosť a iné. Manažment na týchto plochách podlieha ich určeniu.

Zásady starostlivosti a využívania územia:

- Orez stromov okolo chodníkov a ciest;
- Rekonštrukcia ciest;
- Starostlivosť o elektrické vedenia a káble uložené v zemi;
- Starostlivosť o existujúce stavby;
- Udržba poľovníckych zariadení a plôch určených pre poľovnícke hospodárstvo.

EFP11 Strelnica

Táto plocha slúži na výcvik vojenských zložiek Slovenskej republiky. Podlieha rezortu obrany, ktorý podľa potreby výcviku vykonáva potrebný manažment.

- EFP12 Produkčné lesné plochy a), b)
- Zahŕňa produkčné lesné plochy v 2. stupni ochrany, v ktorých je vykonávaná lesnícka hospodárska činnosť. Slúžia prevažne na produkciu drevnej hmoty, ale plnia aj iné mimo produkčné funkcie. Nachádzajú sa tu biotopy Ls 5.3, Ls 5.2, Ls 5.1, Ls 4, Ls 3.51, Ls 3.3, Ls 2.1 a Ls 1.3.

Zásady starostlivosti a využívania územia na lesnej produkčnej ploche a), v rámci ÚEV:

- Obhospodarovať lesné pozemky diferencovane v záujme dopestovania zdravých a stabilných porastov s pôvodnou drevinovou skladbou a viacvrstvovou štruktúrou, v záujme plnenia všetkých požadovaných funkcií lesa;
- V maximálnej možnej miere zachrániť ucelené časti pôvodných (prirodzených) porastov;
- Podľa možnosti uplatňovať prírode blízke obhospodarovanie, je jednou z ciest k trvalo udržateľnému využívaniu lesov. Zvyšovanie ekologickej stability a biologickej rozmanitosti je predpokladom zabezpečenia plnenia mimoprodukčných a produkčných funkcií lesov;
- lesohospodárske opatrenia zamerať na zlepšenie drevinového zloženia a štruktúry v porastoch na stav blízky prírodnému lesu (dosiahnuť zastúpenie drevín zodpovedajúce stanovištným podmienkam daného biotopu, podporovať jedľu a cenné listnáče, využívať podsadby, dosiahnuť vekovo a výškovo diferencované porasty);
- zachovalé fragmenty a komplexy porastov biotopu, s prirodzenou porastovou štruktúrou a textúrou porastov, s výskytom odumretého ležiaceho a stojaceho dreva, ponechať trvalo v bezzásahovom režime. Predmetnému bodu musí predchádzať podrobné zmapovanie územia;
- V porastových okrajoch – ekotonoch, s dôrazom aby nedošlo k „vykrádaniu porastov“ a za podmienky, že nedôjde k oslabeniu ochranného pôsobenia lesného porastu, je možné uplatniť účelový výber jednotlivý do vzdialenosti 50 m od okraja lesa.
- Začať postupne realizovať vo vhodných porastoch prebudovu na výberkový hospodársky spôsob, s modifikáciami potrebnými na zabezpečenie alebo zlepšenie priaznivého stavu biotopu a zohľadnením požiadaviek ochrany prírody.
- Postupne zmeniť ťažbovo – dopravné technológie tak, aby došlo k zmierneniu erózneho ohrozenia územia;
- Ťažbové zásahy sú realizované za účelom produkčnej obnovy lesných porastov, takým spôsobom, aby postupne celá výmera komplexu biotopu bola tvorená mozaikou jedno (výnimočne na menších plochách) dvoj a viac etážových porastov v zmiešaní rôznych vývojových štádií – rastových fáz, pričom výmery takto umelo vytvorených štruktúrnych prvkov (ďalej len „obnovné prvky“) sú maximálne do 0,2 ha. Priemerná veľkosť obnovných prvkov je pri skupinových (hlúčikových) variantoch maloplošných foriem od 0,02 ha do 0,10 ha. Maximálna hodnota výmery obnovného prvku 0,2 ha sa neuplatňuje automaticky a pravidelne, ale len v odôvodnených prípadoch. Preferovaným (na základe poznatkov o priebehoch regeneračných procesov z prírodných lesov) spôsobom aplikácie ťažbových zásahov, by mal byť jednotlivý výber alebo výber 2 – 3 stromov v hlúčikoch do cca 250 m²
- Posledná fáza obnovných rubov – nie v zmysle úplného „dorubu“ materského porastu (zároveň sa ponecháva dostatočný - stanovený počet stromov na dožitie) sa vykonáva nad prirodzeným zmladením – nárastami (min. výšky 50 cm), resp. aj nad takto zabezpečenými predsadbami a predsejbami, stanovištne pôvodných drevín, ktoré v prirodzených lesných biotopoch sú ich determinujúcimi druhmi (buk lesný, jedľa biela) alebo prirodzene klimaticky migrujúce pôvodné dreviny
- V prípade pokračovania využívania rubnej doby, pri drevine buk lesný zvýšiť jej rubnú dobu vždy na min. 100 rokov, pri min. 40 ročnej obnovnej dobe.
- Ponechať dostatok starších (d1.3 viac ako 50 cm) kvalitných, zdravých jedincov hlavných drevín materského porastu, ako aj biotopových a zvlášť cenných stromov v počte min. 10 ks/ha na dožitie v rámci ÚEV Morské oko a ÚEV Vihorlat.

- V porastoch tvorených prevažne jedľovo-bukovou alebo bukovo-jedľovou zmesou drevín a ak zároveň nie sú predmetom prísnejšieho obmedzenia, je nutné ponechávať jedľu bielu v počte min. 5 ks/ha
- Manažmentové opatrenia zamerať na udržanie/zvýšenie prítomnosti odumretého dreva na ploche biotopu (najmä na vlhkých stanovištiach) v objeme minimálne 30 m³ /ha (stojace, ležiace kmene stromov hlavnej úrovne s limitnou hrúbkou d_{1,3} najmenej 50 cm), prioritne v dĺžkach minimálne 4 m a ak je to možné v rôznom stupni rozkladu.
- Pri vykonaní asanačných ťažieb plošného rozsahu ponechať na kalamitnej ploche minimálne 30 m³ odumretého dreva (hrubiny a tenčiny) na hektár a minimálne 10 stromov materského porastu hlavnej dreviny na hektár na prirodzené dožitie a rozklad (v závislosti od reálneho výskytu zachovania živých stromov po disturbancii), ktoré nie sú zdrojom šírenia biotických škodlivých činiteľov mimo chránených druhov.
- Zabezpečiť monitoring stavu lesných ekosystémov a výskum prírodných procesov.
- priebežný výskum a monitoring stavu predmetov ochrany na založených TML, podrobné mapovanie biotopov a biotopov druhov;
- zasahovanie do lesného porastu, pôdneho a vegetačného krytu z dôvodu údržby a opravy existujúcich lesných ciest, zakreslených v lesníckych porastových mapách, ktorá zahŕňa opravy konštrukčných vrstiev lesných ciest, údržbu výkopových a násypových svahov zemného telesa cesty, udržiavanie prejazdneho profilu lesných ciest pre odvozné prostriedky na odvoz dreva orezom korún krov a stromov zasahujúcich do prejazdneho profilu cesty. Predmetné lesné cesty a zväžnice využiť na približovanie a odvoz drevnej hmoty v nevyhnutnom rozsahu;

Zásady starostlivosti a využívania územia na lesnej produkčnej ploche b), mimo ÚEV:

- Obhospodarovať lesné pozemky diferencovane v záujme dopestovania zdravých a stabilných porastov s pôvodnou drevinovou skladbou a viacvrstvovou štruktúrou, v záujme plnenia všetkých požadovaných funkcií lesa;
- V maximálnej možnej miere zachrániť ucelené časti pôvodných (prirodzených) porastov;
- Podľa možnosti uplatňovať prírode blízke obhospodarovanie, je jednou z ciest k trvalo udržateľnému využívaniu lesov. Zvyšovanie ekologickej stability a biologickej rozmanitosti je predpokladom zabezpečenia plnenia mimoprodukčných a produkčných funkcií lesov;
- Lesohospodárske opatrenia zamerať na zlepšenie drevinového zloženia a štruktúry v porastoch na stav blízky prírodnému lesu (dosiahnuť zastúpenie drevín zodpovedajúce stanovištným podmienkam daného biotopu, podporovať jedľu a cenné listnáče, využívať podsadby, dosiahnuť vekovo a výškovo diferencované porasty); zachovať fragmenty a komplexy porastov biotopu, s prirodzenou porastovou štruktúrou a textúrou porastov, s výskytom odumretého ležiaceho a stojaceho dreva, ponechať trvalo v bezzásahovom režime. Predmetnému bodu musí predchádzať podrobné zmapovanie územia;
- V porastových okrajoch – ekotonoch, s dôrazom aby nedošlo k „vykrádaniu porastov“ a za podmienky, že nedôjde k oslabeniu ochranného pôsobenia lesného porastu, je možné uplatniť účelový výber jednotlivý do vzdialenosti 50 m od okraja lesa.
- Začať postupne realizovať vo vhodných porastoch prebudovu na výberkový hospodársky spôsob, s modifikáciami potrebnými na zabezpečenie alebo zlepšenie priaznivého stavu biotopu a zohľadnením požiadaviek ochrany prírody.

- Postupne zmeniť ťažbovo – dopravné technológie tak, aby došlo k zmierneniu erózneho ohrozenia územia;
- Ťažbové zásahy sú realizované za účelom produkčnej obnovy lesných porastov, takým spôsobom, aby postupne celá výmera komplexu biotopu bola tvorená mozaikou jedno (výnimočne na menších plochách) dvoj a viac etážových porastov v zmiešaní rôznych vývojových štádií – rastových fáz, pričom výmery takto umelo vytvorených štruktúrnych prvkov (ďalej len „obnovné prvky“) sú maximálne do 0,2 ha. Priemerná veľkosť obnovných prvkov je pri skupinových (hlúčikových) variantoch maloplošných foriem od 0,02 ha do 0,10 ha. Maximálna hodnota výmery obnovného prvku 0,2 ha sa neuplatňuje automaticky a pravidelne, ale len v odôvodnených prípadoch. Preferovaným (na základe poznatkov o priebehoch regeneračných procesov z prírodných lesov) spôsobom aplikácie ťažbových zásahov, by mal byť jednotlivý výber alebo výber 2 – 3 stromov v hlúčikoch do cca 250 m²
- Posledná fáza obnovných rubov – nie v zmysle úplného „dorubu“ materského porastu (zároveň sa ponecháva dostatočný - stanovený počet stromov na dožitie) sa vykonáva nad prirodzeným zmladením – nárastami (min. výšky 50 cm), resp. aj nad takto zabezpečenými predšadbami a predsejbami, stanovištne pôvodných drevín, ktoré v prirodzených lesných biotopoch sú ich determinujúcimi druhmi (buk lesný, jedľa biela) alebo prirodzene klimaticky migrujúce pôvodné drevin.
- V prípade pokračovania využívania rubnej doby, pri drevine buk lesný zvýšiť jej rubnú dobu vždy na min. 100 rokov, pri min. 40 ročnej obnovnej dobe.
- Ponechať dostatok starších (d1.3 viac ako 50 cm) kvalitných, zdravých jedincov hlavných drevín materského porastu, ako aj biotopových a zvlášť cenných stromov v počte min. 5 ks/ha na dožitie mimo ÚEV Morské oko a ÚEV Vihorlat.
- V porastoch tvorených prevažne jedľovo-bukovou alebo bukovo-jedľovou zmesou drevín a ak zároveň nie sú predmetom prísnejšieho obmedzenia, je nutné ponechávať jedľu bielu v počte min. 3 ks/ha.
- Manažmentové opatrenia zamerať na udržanie/zvýšenie prítomnosti odumretého dreva na ploche biotopu (najmä na vlhkých stanovištiach) v objeme minimálne 15 m³ /ha (stojace, ležiace kmene stromov hlavnej úrovne s limitnou hrúbkou d1,3 najmenej 50 cm), prioritne v dĺžkach minimálne 4 m a ak je to možné v rôznom stupni rozkladu.
- Pri vykonaní asanačných ťažieb plošného rozsahu ponechať na kalamitnej ploche minimálne 15 m³ odumretého dreva (hrubiny a tenčiny) na hektár a minimálne 5 ks stromov materského porastu hlavnej dreviny na hektár na prirodzené dožitie a rozklad (v závislosti od reálneho výskytu zachovania živých stromov po disturbancii), ktoré nie sú zdrojom šírenia biotických škodlivých činiteľov mimo chránených druhov.
- Zabezpečiť monitoring stavu lesných ekosystémov a výskum prírodných procesov.
- priebežný výskum a monitoring stavu predmetov ochrany na založených TML, podrobné mapovanie biotopov a biotopov druhov;
- zasahovanie do lesného porastu, pôdneho a vegetačného krytu z dôvodu údržby a opravy existujúcich lesných ciest, zakreslených v lesníckych porastových mapách, ktorá zahŕňa opravy konštrukčných vrstiev lesných ciest, údržbu výkopových a násypových svahov zemného telesa cesty, udržiavanie prejazdneho profilu lesných ciest pre odvozné prostriedky na odvoz dreva orezom korún krov a stromov zasahujúcich do prejazdneho profilu cesty. Predmetné lesné cesty a zväžnice využiť na približovanie a odvoz drevnej hmoty v nevyhnutnom rozsahu;

EFP13 Orná pôda

Do tejto skupiny sú zaradené všetky obhospodarované polia oraním a sadením rôznymi plodinami. V CHKO Vihorlat sa orná pôda nachádza len pri obci Podhorod'. Poľnohospodári v danej oblasti preferujú pestovanie obilia a krmovín, čo je aj ekonomicky aj ekologicky najvýhodnejšie. Predmetná orná pôda je súčasťou potravných biotopov pre viaceré druhy živočíchov v území. Zachovanie tohto spôsobu obhospodarovania za dodržiavania iných právnych predpisov je žiaduce.

Zásady starostlivosti a využívania územia:

- Dodržiavať všeobecné právne predpisy, ktoré usmerňujú obhospodarovanie na ornej pôde.

Všeobecné zásady a regulatívy využívania územia:

V území, pre ktoré bol vypracovaný program starostlivosti, platí niekoľko stupňov ochrany, kde je potrebné rešpektovať zákazy a obmedzenia z nich vyplývajúce:

5. stupeň ochrany (ustanovenia § 16 zákona č. 543/2002 Z. z.): Patria sem lesné pozemky v PR a prírodnej pamiatke. Cieľom je zachovať prirodzené procesy a umožnenie prirodzeného vývoja prírodných spoločenstiev.

4. stupeň ochrany (ustanovenia § 15 zákona č. 543/2002 Z. z.): Patria sem lesné pozemky a vodné plochy v niektorých maloplošných chránených územiach. Cieľom je dosiahnuť prirodzený stav prírodných spoločenstiev.

3. stupeň ochrany (ustanovenia § 14 zákona č. 543/2002 Z. z.): Časti územia CHKO Vihorlat s 3. stupňom ochrany. Patria tam porasty, ktoré vytvárajú ochranné pásmo (národných) PR a prírodnej pamiatky, s cieľom podporovať prírode blízke obhospodarovanie. Prírode blízke obhospodarovanie v lesoch je jednou z ciest k trvalo udržateľnému využívaniu lesov.

2. stupeň ochrany (ustanovenia § 13 zákona č. 543/2002 Z. z.): Celé územie CHKO Vihorlat a ÚEV Morské oko, kde nie sú PR. Predstavujú biotopy európskeho významu alebo biotopy národného významu alebo biotopy druhov európskeho významu alebo biotopy druhov národného významu výrazne ovplyvnené činnosťou človeka. V tomto území sa nachádzajú aj existujúce rekreačné strediská. Cieľom ochrany je zabezpečenie priaznivého stavu biotopov alebo druhov pri trvalom využití územia na lesnícke, poľnohospodárske činnosti, potreby vodného hospodárstva.

Poľovníctvo

V území, pre ktoré je vypracovaný program starostlivosti, sa nachádzajú nasledovné poľovné revíry:

- Morské oko
- Sninský kameň,
- VLM Kamenica nad Cirochou,
- Poľana – Múr, Poruba pod Vihorlatom,
- Kolonička,
- Polom,
- Srnec Ruská Bystrá,
- Holub Sobrance,
- Biely Kameň,
- Jeleň Koňuš,

- Diviak Porúbka,
- Jamky Koromľa,
- Hrachoviny.

Poľovanie je povolené na jeleniu, srnčiu, diviačiu zver a malú zver.

Zásady využívania územia:

- Nerušiť hniezdiská vtáctva a miesta rozmnožovania živočíchov v čase od 1.3. do 31.8.;
- Eliminovať negatíva (rušenie ticha, kladenie ohňa, vstup motorovými vozidlami, motorkami, skútrami) členmi poľovných združení.
- V prípade premnoženia diviačej zveri vykonať opatrenia na jej redukciiu.

Rybárstvo

V území, pre ktoré bol vypracovaný program starostlivosti, sa nachádzajú časti rybárskych revírov (horské potoky):

Tabuľka č. 19: Zoznam rybárskych revírov

užívateľ	č. revíru	názov revíru	účel
SRZ, MO Snina	4-2440-4-1	Stežná	lovný
	4-1050-4-1	Kolonička	lovný
	4-1890-4-2	Perehodovec	chovný
	4-0220-4-2	Bystrá (Snina)	chovný
	4-3010-4-1	Ubl'a	lovný
SRZ, MO Michalovce	4-2390-1-1	Sobranecký potok č. 2	lovný
	4-4040-4-1	VN Zemplínska šírava, prítoky	lovný
VLM SR, Kamenica n. Cir.	4-0040-4-1	Barnov potok č. 2	lovný
	4-0950-4-1	Kamenica č. 2	lovný
Lesy SR, š. p., OZ Sobrance	4-1570-4-1	Okna č. 2	lovný

Zásady v rybárskych revíroch:

- nezarybňovať revíry nepôvodnými druhmi rýb;
- eliminovať negatívne javy a pri výkone práva rybárstva (rušenie ticha, kladenie ohňa, znečisťovanie revírov) a zamedziť poľtiactvu.

Územné plánovanie

Zásady využívania územia:

- pri ďalšom rozvoji aktivít v území plne rešpektovať ciele ochrany prírody (zachovanie výmery biotopov, ktoré sú predmetom ochrany CHKO Vihorlat a prekrývajúcich sa ÚEV);
- prehodnotiť možnosti a perspektívy obcí z hľadiska prírodných podmienok i cieľov ochrany prírody a na tomto základe stanoviť rámec ďalšieho rozvoja obcí a cestovného ruchu;
- usmerniť stavebný rozvoj v predhorí Vihorlatských vrchov.

Pri obstarávaní a schvaľovaní ďalšej územnoplánovacej dokumentácie

- nerozširovať zastavané územie obce na úkor chráneného územia;

- zohľadňovať záujmy ochrany prírody vyplývajúce zo zákona 543/2002 Z. z. (chránené biotopy, biotopy druhov, prvky ÚSES, migračné trasy živočíchov);
- neumiestňovať do chráneného územia nové rozvojové aktivity výrobného charakteru ani charakteru služieb (okrem drobnej infraštruktúry pre turistov po dohode so Správou CHKO Vihorlat);
- neumiestňovať v chránenom území rekreačné zóny spojené s výstavbou (strediská cestovného ruchu, ubytovacie zariadenia a infraštruktúra, športové ihriská);
- neumiestňovať v chránenom území nové objekty individuálnej rekreácie (súkromné chaty);

Invázne nepôvodné a nepôvodné druhy rastlín a živočíchov

- monitorovať výskyt invázných nepôvodných a iných nepôvodných druhov rastlín a živočíchov;
- odstraňovať invázne nepôvodné a iné nepôvodné druhy rastlín a živočíchov v zmysle platných právnych predpisov;
- vykonať opatrenia k zabráneniu ich opätovného šírenia.

Banská činnosť:

Do územia, pre ktoré bol vypracovaný program starostlivosti, zasahuje chránené ložiskové územie Zemplínske Hámre, ktoré je zároveň aj dobývacím priestorom Zemplínske Hámre pre andezit a stavebný kameň, kde v súčasnosti prebieha ťažba v CHKO Vihorlat, mimo PP Čierny potok.

Druhým je dobývací priestor Makovisko 1 a Makovisko 2 v obci Poruba pod Vihorlatom, kde sa v súčasnosti neťaží.

Zásadou je:

- pri povoľovaní a vykonávaní geologických prác, banskej činnosti a činnosti vykonávanej banským spôsobom dôsledne zohľadniť predmet ochrany (Ls 5.1, ktorý obklopuje dobývací priestor), aby nedochádzalo k ničeniu biotopu a druhov na tento biotop viazaných.

Turizmus, turistické a cyklistické chodníky:

- skvalitnenie značenia turistických trás, údržba ich priechodnosti a citlivé budovanie drobnej doplnkovej infraštruktúry pre turistov pozdĺž trás (informačné panely, oddychové miesta s lavičkami, upravené studničky, zábradlia, mostíky);
- na turistických trasách nie je vhodné osádzať nádoby na odpad a to z dôvodu problémového zabezpečenia ich vyprázdňovania a odvozu odpadu, udržiavania poriadku v ich okolí a tiež z dôvodu ich atraktivity pre rôzne živočíchy, ktoré odpad z nich odnášajú do okolia;
- pravidelná údržba NCH a náučných lokalít, prípadne dobudovanie infraštruktúry existujúcich náučných zariadení;
- pri budovaní infraštruktúry náučných zariadení využívať prioritne prírodné materiály;
- posúdiť či je v lokalite vhodné táborenie a bivakovanie,
- vylúčiť zakladanie ohňa v území CHKO Vihorlat, okrem povolených ohnísk zapísaných v tabuľke č. 20.

Tabuľka č. 20: Zoznam vyhradených miest na kladenie ohňa

Okres Sobrance				
Názov lokality	Katastrálne územie	Parcela CKN	Parcela EKN	Stupeň ochrany
Tri Table	Remetské Hámre	820	-	5.
Chata Morské oko	Remetské Hámre	829/1	-	4.
Chata Salamandra	Remetské Hámre	829/9	-	4.
Okres Michalovce				
Názov lokality	Katastrálne územie	Parcela CKN	Parcela EKN	Stupeň ochrany
Chata Pod Poľanou	Poruba pod Vihorlatom	710/1	859	5.
Poľana	Poruba pod Vihorlatom	710/1	859	4.

Miesta, ktoré boli vyhradené orgánom ochrany prírody a krajiny, na ktorých neplatia vybrané zákazy podľa zákona č. 543/2002 Z. z. na území CHKO Vihorlat:

Katastrálne územie Remetské Hámre a Vyšná Rybnica

Vyhradené miesto:

- cesta Remetské Hámre – Morské oko, vrátane časti náučného chodníka Morské oko – okruh
  - cyklotrasa v PR Vihorlatský prales na lesnej ceste Veža, Sninský kameň, Morské oko, Čierny jarok, Stará štreka
  - lokalita Tri tably
- Stupeň ochrany lokality: 2., 4., 5.

Číslo parcely v k. ú. Remetské Hámre, Celá parcela – 895, 839, 830, 831, 829/9, Časť parcely - 828/1, 829/1, 829/5, 829/6, 832, 833, 834, 836/1, 836/2, 843, 898

Číslo parcely v k. ú. Vyšná Rybnica, Celá parcela – 829, 874, 876/1, 876/2, 876/3, Časť parcely – 832, 835, 891, 892/1, 892/2

Vyhradená činnosť:

- jazdiť a stáť s motorovým vozidlom, motorovou trojkolkou, motorovou štvorkolkou, snežným skútrom alebo záprahovým vozidlom, najmä vozom, kočom alebo saňami, na pozemky za hranicami zastavaného územia obce. Vjazd a státie vozidla – platí iba po parkovisko pod Morským okom, vjazd a státie bicykla platí po odbočku Krivec.
- organizovať verejné telovýchovné, športové a turistické podujatie, ako aj iné verejnosti prístupné spoločenské podujatie.

Číslo parcely v k. ú. Remetské Hámre Celá parcela – 893, 894, Časť parcely - 849, 892,

Číslo parcely v k. ú. Vyšná Rybnica, Celá parcela – 870, Časť parcely - 833/1, 834, 838, 839, 840, 859, 860, 863, 865, 866, 868, 871, 873

Vyhradená činnosť:

- pohybovať sa mimo vyznačeného turistického chodníka alebo náučného chodníka za hranicami zastavaného územia obce. Platí na individuálnu športovú a turistickú aktivitu (turistika, cykloturistika, bežkovanie)

Číslo parcely v k. ú. Remetské Hámre, Časť parcely – 820 (lokalita Tri tably)

Vyhradená činnosť:

- táboriť, stanovať, bivakovať.

Vedecko výskumná činnosť:

- vykonávať monitoring a iné vedecko výskumné činnosti v súlade so zákonom č. 543/2002 Z. z., prípadne iné zákonné ustanovenia.

Súlad zásad a regulatív hospodárskeho, rekreačného a iného využívania s cieľmi ochrany:

- Územné plány obci sú v súlade (resp. nie sú v rozpore) s cieľmi a opatreniami ochrany ÚEV a CHKO až na ÚPD Snina, kde bola Zmenami a doplnkami č. 1 v roku 2008 vyčlenená plocha pre športovorekreačné účely, lyžiarske stredisko, ktoré zasahuje do CHKO Vihorlat aj ÚEV Morské oko. V záväznej časti ÚPD je aj v súčasnosti, pričom je stanovená zásada - pri realizácii LC Tarnovský potok pristupovať k ochrane prírody v súlade s odporúčaniami Záverečného stanoviska MŽP SR (Č. 4252/08-3.4/ml) vydaného podľa zákona 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov. V nasledujúcich Zmenách a doplnkoch ÚPD bude potrebné rokovať o zmene funkčného využitia tejto plochy.
- Schválené PSL nie sú v rozpore so záujmami ochrany prírody. V EFP6 a EFP12 je pre dosiahnutie cieľov ochrany potrebné realizovať opatrenia ochrany pre ÚEV.
- Opatrenia SPP v rámci trvalých trávnych porastov (TTP), ktoré sú v súčasnosti z časti zaradené do identifikačného systému poľnohospodárskych parciel (LPIS), nie sú v rozpore s cieľmi ochrany a opatreniami ochrany v ÚEV. Aktuálne je na pozemkoch možné čerpanie dotácií z priamych platieb, vrátane využitia ekoschém zameraných na zatravnňovanie ornej pôdy . Zároveň je možné poberať podporu v rámci sústavy Natura 2000 na TTP (4. a 5. stupeň ochrany) vo výške 84 €/ ha TTP. Je možné poberať podporu na opatrenie: Ochrana poloprírodných a prírodných biotopov tráv, kedy pri type biotopu „mezofilné trvalé trávne porasty“ je platba 87 €/ha biotopu. V prípade daných dotácií je možná aj kombinovateľnosť týchto dvoch platieb, kedy je výsledná platba 108 €/ ha. Aktuálne sú dotácie čerpané na 291 ha. Z tohto je 69 ha zaradená medzi plochy, ktoré spadajú do kategórie s vyššou sadzbou podpory (biotop B).

3.4 Opatrenia na dosiahnutie cieľov ochrany, harmonogram a merateľné indikátory ich plnenia, subjekt zodpovedný za ich plnenie

Opatrenia ochrany určené sú navrhnuté s ohľadom na dlhodobé ciele, ako aj ciele ochrany pre jednotlivé biotopy a druhy európskeho významu v ÚEV (uvedené v prílohe č. 6.9), spolu s merateľnými ukazovateľmi. Pri každom opatrení ochrany je uvedené, v ktorom EFP bude realizované (prehľad EFP je v tabuľke č. 17 a mape č. 6.5.), ako aj ďalšie informácie. Mapa navrhovaných opatrení je prílohou č. 6.6., mapy turistickej infraštruktúry prílohou č. 6.7. Odhady finančných prostriedkov sú uvedené v tabuľke č. 20.

Tabuľka č. 21: Jednotlivé dlhodobé a doplňujúce ciele a stanovené opatrenia

Dlhodobý cieľ 1: Zabezpečenie priaznivého stavu nelesných biotopov – v súlade s cieľmi ochrany pre biotopy európskeho významu Lk 1, Ra 3, Al 8, Sk 1, Sk 5, Sk 8, Pi 4 a na ne viazaných chránených druhov: <i>Barbastella barbastellus</i>, <i>Barbus carpathicus</i>, <i>Bombina variegata</i>, * <i>Canis lupus</i>, <i>Carabus variolosus</i>, <i>Lutra lutra</i>, <i>Lycaena dispar</i>, <i>Lynx lynx</i>, <i>Maculinea teleius</i>, <i>Myotis bechsteini</i>, <i>Myotis blythi</i>, <i>Myotis emarginatus</i>, <i>Myotis myotis</i>, <i>Odontopodisma rubripes</i>, <i>Pholidoptera transsylvanica</i>, <i>Rhinolophus hipposideros</i>, <i>Triturus cristatus</i>, <i>Carex chordorrhiza</i>, <i>Carex lasiocarpa</i>, <i>Carex limosa</i>, <i>Carex umbrosa</i>, <i>Dactylorhiza Fuchsi</i> sub. <i>fuchsi</i>, <i>Dactylorhiza maculata</i> subsp. <i>elodes</i>, <i>Dactylorhiza maculata</i> subsp. <i>maculata</i>, <i>Dactylorhiza maculata</i> subsp. <i>transsilvatica</i>, <i>Dactylorhiza majalis</i>, <i>Drosera rotundifolia</i>, <i>Lycopodiella inundata</i> <i>Scheuchzeria palustris</i>, <i>Euphorbia sojakii</i>, <i>Vaccinium oxycoccus</i>, <i>Traunsteinera globosa</i>.						
Opatrenie1.1. Opatrenia vedúce k zlepšeniu alebo zachovaniu stavu biotopu Lk 1 (aktuálne na pôdnych blokoch LPIS) v ÚEV Morské oko, ÚEV Pod Záhumienkami, ÚEV Beňatinské a inovecké lúky.						
Merateľný indikátor plnenia: realizovaný vhodný manažment na výmere 149 ha.						
<i>číslo aktivity</i>	<i>Opis aktivity</i>	<i>Výstup – indikátor plnenia aktivity</i>	<i>Predpokladaný termín realizácie</i>	<i>Zodpovedný subjekt</i>	<i>Predpokladaný spôsob financovania</i>	<i>EFP</i>
1.1.1	Kosenie/extenzívna pastva v súlade s odporúčaniami pre biotop Lk 1 v rámci biotopových schém spoločnej poľnohospodárskej politiky – v súlade so zásadami využívania EFP1 podľa kapitoly 3.3	Zabezpečenie priaznivého stavu nelesných biotopov – Lk 1 na výmere 149 ha	2026 - 2035	Obhospodarovateľ	Dotácie v poľnohospodárstve (PPA), štátny rozpočet (zmluvná starostlivosť), vlastné zdroje	1
1.1.2	Odstraňovanie náletových drevín a krovín zarastajúcich nelesné lúčne pozemky v mimovegetačnom období podľa potreby	Zachovanie biotopu na výmere 149 ha	2026 - 2035	Obhospodarovateľ	Obhospodarovateľ – vlastné zdroje. Zdroje Európskej únie (EÚ)	1

1.1.3	Odstraňovanie invázných nepôvodných druhov rastlín a sledovanie výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín	Odstraňovanie invázných nepôvodných druhov rastlín (fotodokumentácia pred a po zásahu)	Trvalý	ŠOP SR – Správa CHKO Vihorlat Obhospodarovateľ	Obhospodarovateľ – vlastné zdroje. Zdroje Európskej únie (EÚ)	1
Opatrenie1.2. Opatrenia vedúce k zlepšeniu alebo zachovaniu stavu biotopov – Ra 3 Prechodné rašeliniská a trasoviská (7140) a Al 8 Horské vysokosteblové spoločenstvá na suchších a teplejších svahoch v ÚEV Morské oko						
Merateľný indikátor plnenia: zachované chránené biotopy na výmere 2,88 ha a chránené druhy rastlín.						
<i>číslo aktivity</i>	<i>Opis aktivity</i>	<i>Výstup – indikátor plnenia aktivity</i>	<i>Predpokladaný termín realizácie</i>	<i>Zodpovedný subjekt</i>	<i>Predpokladaný spôsob financovania</i>	<i>EFP</i>
1.2.1	Kosenie (a ručné odstraňovanie biomasy) v termíne od júla do 31.08. daného kalendárneho roka, na rašeliniskách Postavka, Hypkania, Ďurova mláka a Pod Trstím – biotop Ra 3 – v súlade so zásadami využívania EFP2 podľa kapitoly 3.3	Zrealizované opatrenia na zlepšenie stavu biotopu Ra 3 na výmere 2,88 ha, odstránená biomasa (fotodokumentácia pred a po zásahu)	2026 - 2035 (raz za 1 max raz za 2 roky, v čase od júla do augusta)	ŠOP SR – Správa CHKO Vihorlat	rozpočet ŠOP SR, zdroje EÚ	2
1.2.2	Ručné odstraňovanie náletových drevín (pre zachovanie typického rázu lokality) a invázne sa správajúcich druhov rastlín na lokalite Vihorlat – biotop Al 8 a na rašeliniskách Postavka, Hypkania, Ďurova mláka a Pod Trstím – biotop Ra 3	Odstránené náletové dreviny a invázne nepôvodné druhy rastlín biotopu Al 8 a biotopu Ra 3 podľa potreby (fotodokumentácia pred a po zásahu)	2026 - 2035 (raz za 5 rokov, v prípade potreby častejšie)	ŠOP SR – Správa CHKO Vihorlat	rozpočet ŠOP SR, zdroje EÚ	2, 7
1.2.3	Zlepšenie vodného režimu na rašelinisku Hypkania vybudovaním štyroch malých hrádzí na vodnom toku pretekajúcom cez rašelinisko a sledovanie ich vplyvu na biotop	Vybudované prehradenia cez vodný tok, kontrola ich funkčnosti, zhodnotenie vplyvu hrádzí na biotop (fotodokumentácia pred a po zásahu, mapovanie biotopu)	2027, každoročná kontrola funkčnosti hrádzí, vyhodnotenie vplyvu hrádzí v roku 2032	ŠOP SR – Správa CHKO Vihorlat	rozpočet ŠOP SR, zdroje EÚ	2
Opatrenie1.3. Opatrenia vedúce k zlepšeniu alebo zachovaniu stavu skalných biotopov – Sk 2 Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou (8220), Sk 5 Nespevnené silikátové sutiny v kolínnom stupni (8150), Sk 8 Nesprístupnené jaskynné útvary (8310), Pi 4 Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôd (8230) v ÚEV Morské oko, ÚEV Vihorlat						
Merateľný indikátor plnenia: zachované chránené biotopy na výmere 1 ha.						

číslo aktivity	Opis aktivity	Výstup – indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovedný subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
1.3.1	Ručné odstraňovanie náletových drevín a invázne sa správajúcich druhov rastlín ľahkou technikou – v prípade potreby, ak sa identifikuje nadmerné zarastenie týchto biotopov – v súlade so zásadami využívania EFP3 podľa kapitoly 3.3	Odstránené náletové dreviny a invázne nepôvodné druhy rastlín nevyhnutné pre udržanie priaznivého stavu biotopu Sk 2, Sk 5, Sk8, Pi4 podľa potreby, (fotodokumentácia pred a po zásahu)	2026 – 2035 (podľa potreby)	ŠOP SR – Správa CHKO Vihorlat	rozpočet ŠOP SR, zdroje EÚ	3
Opatrenie1.4.	Zachovanie prirodzeného charakteru vodných tokov a vodných nádrží ÚEV Morské oko, ÚEV Vihorlat, ÚEV Pod Záhumienkami, ÚEV Beňatinské a inovecké lúky.					
	Merateľný indikátor plnenia: dĺžka zachovaných vodných tokov, bez zásahov, so zachovanými brehovými porastmi, vhodné podmienky pre živočíchy viazané na vodné toky					
číslo aktivity	Opis aktivity	Výstup – indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovedný subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
1.4.1	Nezasahovať do vodných tokov a nádrží (prípadné zásahy na základe písomnej dohody so správcom).	Korytá tokov sa mechanicky nenarušujú, udržané alebo zlepšený stav biotopu a druhov.	2026 – 2035 (podľa potreby)	ŠOP SR – Správa CHKO Vihorlat	rozpočet ŠOP SR, zdroje EÚ	1,8
1.4.2	V prípade potreby vykonať zásahy na zabezpečenie hrádze jazera Morské oko a zachovanie jazera Malé Morské oko, na ktoré je viazaný biotop Vo 1.	Zachovanie jazera Morské oko a Malé Morské oko	2026 – 2035 (podľa potreby)	ŠOP SR – Správa CHKO Vihorlat	rozpočet ŠOP SR, zdroje EÚ	8

Dlhodobý cieľ 2: Zachovanie stavu lesných biotopov Ls 1.3, Ls 2.1, Ls 3.3, Ls 4, Ls 5.1, Ls 5.2, Ls 5.3 v súlade s cieľmi ochrany a na ne viazaných druhov: *Barbastella barbastellus*, *Canis lupus*, *Carabus variolosus*, *Carabus zawadzki*, *Cerambyx cerdo*, *Cucujus cinnaberinus*, * *Euplagia (=Callimorpha) quadripunctata*, *Limoniscus violaceus*, *Lucanus cervus*, *Lynx lynx*, *Myotis bechsteini*, *Myotis blythi*, *Myotis emarginatus*, *Myotis myotis*, * *Rosalia alpina*, *Triturus cristatus*, *Aconitum lasiocarpum*, *Cephalanthera longifolia*, *Chimaphila umbellata*, *Coleoglossum viride*, *Dactylorhiza maculata*, *Diphasiastrum complanatum*, *Dryopteris cristata*, *Galanthus nivalis*, *Gymnadenia conopsea*, *Leucojum vernum s. carpaticum*, *Lycopodium annotinum*, *Lycopodium clavatum*, *Matteuccia struthiopteris*, *Oenanthe banatica*, *Platanthera chlorantha*, *Rosa arvensis*, *Soldanella carpatica*, *Waldsteinia geoides*.

Opatrenie 2.1 Opatrenia vedúce k zachovaniu stavu lesných biotopov Ls 1.3, Ls 2.1, Ls 3.3, Ls 4, Ls 5.1, Ls 5.2, Ls 5.3 v ÚEV Morské oko, ÚEV Vihorlat						
Merateľný indikátor plnenia: Vyhovujúci predpis v PSL						
<i>číslo aktivity</i>	<i>Opis aktivity</i>	<i>Výstup – indikátor plnenia aktivity</i>	<i>Predpokladaný termín realizácie</i>	<i>Zodpovedný subjekt</i>	<i>Predpokladaný spôsob financovania</i>	<i>EFP</i>
2.1.1	V PSL a pri jeho obnovách zachovať bezzásahový režim hospodárenia v 5. stupni – NPR Jovsianska hrabina, PR Lysák, PR Čierny potok, PR Lysá, PR Machnatý vrch, PR Vihorlatský prales – A zóna, PR Pralesy Slovenska, PP Čierny potok.	Bezzásahový režim na výmere 1969 ha v 5. stupni, zachovaný priaznivý stav biotopu Ls 2.1 (na 225 ha), Ls 4 (na 12 ha), Ls 5.1 (na 1410 ha), Ls 5.2 (na 156 ha), Ls 5.3 (na 125 ha)	Pri obnove PSL	ŠOP SR – Správa CHKO Vihorlat, VLM SR, Lesy SR, Urbariáty	Finančné náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania	4
2.1.2	V PSL a pri jeho obnovách zabezpečiť predpis jednotlivého účelového výberu v lesných porastoch v 4. stupni ochrany – PR Vihorlatský prales – B zóna – v súlade so zásadami využívania EFP5 podľa kapitoly 3.3	V PSL v 4. stupni ochrany uplatnený jednotlivý účelový výber so súhlasom organizácie ochrany prírody na výmere 602 ha, zachovaný priaznivý stav biotopu Ls 4 (na 3,4 ha), Ls 5.1 (na 527 ha), Ls 5.2 (na 29,4 ha), Ls 5.3 (na 1 ha)	Pri obnove PSL	ŠOP SR – Správa CHKO Vihorlat, VLM SR, Lesy SR, Urbariáty	Rozpočet VLM SR, Lesy SR, Urbariáty	5
2.1.3	V PSL a pri jeho obnovách zachovať bezzásahový režim v lesných porastoch v 4. stupni ochrany – PR Drieň - Jednotka priestorového rozdelenia lesa (JPRL) 559, PR Ďurová mláka – JPRL 1, 3c	Návrh bezzásahového režimu na výmere 12,8 ha v 4. stupni, zachovaný priaznivý stav biotopu Ls 4 - 11,4 ha, Ls 5.1 - 1,4 ha	Pri obnove PSL	ŠOP SR – S-CHKO Vihorlat, VLM SR, Lesy SR, Urbariáty	Finančné náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania	4
2.1.4	V PSL a pri jeho obnovách v rámci prírody blízkeho obhospodarovania v lesoch v 3. stupni ochrany, tzn. v ochranných pásmach PR a prírodnej pamiatky platných podľa zákona č. 543/2002 Z. z. uplatňovať podľa zásady využívania EFP6 podľa kapitoly 3.3	V PSL aplikovaný prírode blízky režim v 3. stupni na výmere 246 ha, zlepšený stav biotopu, Ls 4 (na 10 ha), Ls 5.1 (na 219 ha), Ls 5.2 (na 7 ha),	Pri obnove PSL	ŠOP SR – Správa CHKO Vihorlat, VLM SR, Lesy SR, Urbariáty	Rozpočet VLM SR, Lesy SR, Urbariáty	6
2.1.5	Udržiavať lesnú dopravnú sieť v stave zodpovedajúcom účelu, na ktorý sú určené a zabezpečiť funkčnosť pozdĺžnych a priečných odvodňovacích zariadení.	Kontrola príslušných správcov.	Trvalý. Podľa potreby vykonávať údržbu.	ŠOP SR – Správa CHKO Vihorlat, VLM SR, Lesy SR, Urbariáty	Rozpočet VLM SR, Lesy SR, Urbariáty	12

Doplňujúci cieľ 3: Zlepšenie poznania prírodných procesov v chránených územiach a chránených druhov						
Opatrenie 3.1.	Zlepšenie poznania chránených a významných častí územia a chránených druhov v ÚEV Morské oko, ÚEV Vihorlat, ÚEV Pod Záhumienkami, ÚEV Beňatinské a inovecké lúky					
	Merateľný ukazovateľ plnenia: údaje o stave biotopov a druhov					
<i>číslo aktivity</i>	<i>Opis aktivity</i>	<i>Výstup – indikátor plnenia aktivity</i>	<i>Predpokladaný termín realizácie</i>	<i>Zodpovedný subjekt</i>	<i>Predpokladaný spôsob financovania</i>	<i>EFP</i>
3.1.1	Realizácia mapovania biotopov a druhov, ako aj výskumov v chránených územiach CHKO Vihorlat, ÚEV Morské oko a Vihorlat,	Mapa biotopov a druhov Správy z výskumov, záznamy v databáze Komplexného informačného a monitorovacieho systému (KIMS)	2026 – 2035 (podľa potreby)	ŠOP SR – Správa CHKO Vihorlat	rozpočet ŠOP SR, zdroje EÚ	Všetky
3.1.2	Realizácia monitoringu lesných a nelesných biotopov, rastlinných a živočíšnych druhov na trvalých monitorovacích lokalitách podľa platných metodík (TML)	Monitoring na TML, údaje v KIMS, údaje o stave druhov	2026 – 2035 (podľa potreby)	ŠOP SR – Správa CHKO Vihorlat	rozpočet ŠOP SR, zdroje EÚ	Všetky

Doplňujúci cieľ 2: Zabezpečiť udržateľné využívanie územia turistickou verejnosťou.						
Opatrenie 4.1.	Zvýšiť informovanosť verejnosti o území a prírodných hodnotách územia CHKO Vihorlat a v ÚEV Morské oko, ÚEV Vihorlat					
	Merateľný indikátor plnenia: Navštevované NCH a prevádzkované informačné centrum (IC) Morské oko					
<i>číslo aktivity</i>	<i>opis aktivity</i>	<i>výstup – indikátor plnenia aktivity</i>	<i>termín</i>	<i>Zodpovedný subjekt</i>	<i>predpokladaný spôsob financovania</i>	<i>EFP</i>
4.1.1	Udržiavať existujúce NCH v dobrom stave, aktualizovať informácie na naučných tabuliach.	Funkčné a turisticky využívané NCH.	Trvalý. Podľa potreby vykonávať údržbu.	Lesy SR – Lesnícky NCH, ŠOP SR – Správa CHKO Vihorlat	Lesy SR, rozpočet ŠOP SR, zdroje EÚ	
4.1.2	Prevádzkovať IC Morské oko.	Prevádzkované IC Morské oko, návštevnosť IC Morské oko turistami.	Trvalý, počas letnej turistickej sezóny	ŠOP SR – Správa CHKO Vihorlat	rozpočet ŠOP SR, zdroje EÚ	
4.1.3	Poskytovať sprievodcovské služby pre	Poskytované sprievodcovské služby	Trvalý	ŠOP SR – Správa	rozpočet ŠOP SR	

	rôzne cieľové skupiny	- podľa požiadaviek		CHKO Vihorlat		
4.1.4	Zvýšiť povedomie a informovanosť vlastníkov/užívateľov pozemkov a širokej verejnosti o prírodných a kultúrno-historických hodnotách územia CHKO a spôsobov ich ochrany.	Zrealizované prednášky, besedy, kvízy, výstavy - podľa požiadaviek	Trvalý	ŠOP SR – Správa CHKO Vihorlat	rozpočet ŠOP SR	
Opatrenie 4.2.	Znižovanie negatívneho vplyvu nadmerného využívania územia turistami v CHKO Vihorlat, ÚEV Morské oko, ÚEV Vihorlat					
	Merateľný ukazovateľ plnenia: Usmerňovanie návštevnosti na najviac navštevovanej lokalite a usmerňovanie pohybu turistov na lokalite Vihorlat					
<i>číslo aktivity</i>	<i>Opis aktivity</i>	<i>Výstup – indikátor plnenia aktivity</i>	<i>Predpokladaný termín realizácie</i>	<i>Zodpovedný subjekt</i>	<i>Predpokladaný spôsob financovania</i>	<i>EFP</i>
4.2.1	Sledovať počet návštevníkov na lokalite Morské oko prostredníctvom automatického sčítača chodcov a cyklistov.	Známe počty návštevníkov	Trvalý. Priebežne, najmä počas letnej turistickej sezóny	ŠOP SR – Správa CHKO Vihorlat	rozpočet ŠOP SR	4,5,8
4.2.2	Vyhodnocovanie výsledkov z automatického sčítača turistov a cykloturistov vzhlľadom na vplyv na územie.	Známe počty návštevníkov	Trvalý	ŠOP SR – Správa CHKO Vihorlat	rozpočet ŠOP SR	4,5,8

Identifikované riziká plnenia opatrení ochrany sú predovšetkým, ak nebudú využité prostriedky z dotačných schém, alebo nebudú opatrenia primeraným spôsobom zabezpečené niektoré činnosti z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov. Ide najmä o opatrenia č. 1.4.2 a opatrenia na zabezpečenie vhodného manažmentu lesných biotopov, ktoré je viazané v prípade nedostatku finančných prostriedkov z iných zdrojov budú pravdepodobne nerealizované.

Realizácia opatrení ochrany prírody zameraná na zlepšenie stavu či obnovu biotopov, či na zachovanie priaznivého stavu biotopov a biotopov druhov európskeho významu, prispeje k plneniu záväzkov vyplývajúcich z **nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1991 o obnove prírody**, ktorého hlavným cieľom je **postupná obnova ekosystémov v nepriaznivom stave do roku 2050**. Podľa článku 4 uvedeného nariadenia majú členské štáty EÚ záväzok o. i. do roku 2030 zaviesť opatrenia pre biotopy európskeho významu na minimálne 30 % plochy, ktorá je v nepriaznivom stave (prioritne v územiach Natura 2000) a **zaviesť opatrenia pre obnovu biotopov druhov európskeho**

významu. Tieto záväzky majú členské štáty EÚ predložiť v rámci návrhu národného plánu obnovy do 1. septembra 2026, pričom tento plán bude v určených termínoch revidovaný. Pripravovaný, schválený a postupne revidovaný Národný plán obnovy prírody pre Slovensko bude pri plánovaní a aplikácii opatrení vychádzať aj z aktuálne platnej dokumentácie ochrany prírody a krajiny.